

accomplished. So, this paper suggests an approach to translating a poetic text from a phonetic into a character language on the basis of semantic and linguocultural analysis of the dichotomically opposed cultural concepts.

Keywords: genetically different languages, East-West dichotomy, poetic text, dichotomically opposed systems of writing, cultural dichotomy, religious dichotomy, opposition "own-alien", cultural concept, translation.

В. Пирогов, канд. филол. наук, доц.

Киевский национальный лингвистический университет, Киев, Украина
pirogov_ukremb@hotmail.com

КОНЦЕПТУАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОЕ И ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ ТРАНСФОРМАЦИЙ ПРИ ПЕРЕВОДЕ ПОЭТИЧЕСКОГО ТЕКСТА С АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА НА ЯПОНСКИЙ И КИТАЙСКИЙ: СРАВНИТЕЛЬНО-ТИПОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Посвящается исследованию проблемы перевода и переводимости поэтического текста относительно различий между разнотипными языками с дихотомически противоположными системами письма – буквенно-фонетического и иероглифического, каковыми, в частности, являются, с одной стороны, языки индоевропейского ареала, а именно, английский, украинский и русский, а с другой, языки Восточноазиатского региона – японский и китайский. За основу исследования взято стихотворение Р. Бернса "A Red, Red Rose", переведенное на указанные языки. Перевод, а точнее интерпретация ментального кода английской письменной традиции и соответственно поэзии, средствами японского / китайского языков, требует поиска способов его трансляции в ментальный код японской или китайской поэтической традиции. Предлагается методика трансляции концептов европейской ментальной культуры в формат дихотомически противоположных японской и китайской культур. При переводе этого стихотворения с английского (фонетического) на японский (иероглифо-силлабический) или китайский (логографический) языки попытка передать мысли и чувства поэта, воплощенные в контексте оригинала, с помощью иероглифов, структурные и семантические свойства которых дихотомически противоположны буквенным графемам английского письма, требует осуществления значительных лексических и грамматических трансформаций, не позволяющих в полной мере сохранить идентичность оригинала. Такой перевод можно рассматривать скорее как попытку использовать иероглифы в качестве фонетических знаков. Вместе с тем, замена слов, представленных фонемным способом на целостные графо-семантические единицы, часто приводит к потере специфических коннотаций оригинала и к возникновению семантической интерференции. Таким образом, только при получении более или менее успешного результата можно считать цель адекватного перевода достигнутой.

Ключевые слова: японский язык, китайский язык, английский язык, украинский язык, русский язык, поэтический текст, дихотомия "Восток-Запад", дихотомически противоположные системы письма, культурная дихотомия, религиозная дихотомия, оппозиция "свой-чужой", концепт, перевод.

УДК 811.222.1'1'42:165.74:165.194:398.3

С. Сопільняк, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
sveta_sopilnyak@ukr.net

ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЕРСЬКИХ НАРОДНИХ ПРИКМЕТ І ЗАБОБОНІВ

Здійснено спробу з'ясувати лінгвопрагматичний потенціал перських народних прикмет і забобонів на предмет їхньої логічності / алогічності для людини і функцій, які вони виконують у повсякденному житті іранців. Стисло охарактеризовано позиції вітчизняних та зарубіжних науковців щодо проблеми вивчення та систематизації народних прикмет і забобонів, причин та наслідків функціонування цих мовно-культурних одиниць у людських спільнотах, розглянуто запропоновані дослідниками класифікації. Деякі вчені причиною віри людини в прикмети й забобони вважають страх, а також намагання пояснити явища навколишнього середовища, які виходять за межі повсякденного досвіду і не вкладаються у звичні уявлення. Не викликає сумніву, що уявлення, які лежать в основі цих мікротекстів, походять із сивої давнини, але попри їхній специфічний, часто алогічний характер, вони настільки вкорінилися у свідомість людей, що продовжують функціонувати в сучасних спільнотах як своєрідні культурні константи, настанови, що регулюють повсякденну поведінку людини. Вчені поділяють народні прикмети й забобони на об'єктивні та необ'єктивні. Об'єктивні, або ж справжні, прикмети ґрунтуються на багатовіковому досвіді та спостереженнях поколінь, вони мають логічне пояснення, і тому наслідують їх корисно. Необ'єктивні, або ж хибні, прикмети й забобони відображають неральні, неіснуючі зв'язки між явищами, людиною і природою, вони є неправдивими й містять у своїй основі вимисел. Окреслено деякі особливості функціонування логічних та алогічних перських прикмет і забобонів порівняно з українськими у відповідних лінгвокультурних спільнотах. Встановлено, що ці мікротексти виконують низку функцій у повсякденній діяльності людини, зокрема регулятивну, прогностичну, аксіологічну, морально-етичну, психотерапевтичну та ін. Зроблено висновок про те, що вивчення народних прикмет і забобонів із позицій лінгвопрагматики відкриває шлях до кращого розуміння процесів осмислення навколишньої дійсності представниками певної лінгвокультури, які завжди характеризуються яскравою етноспецифікою.

Ключові слова: лінгвопрагматика, народна прикмета, забобон, лінгвокультура.

У межах сучасної антропоцентричної лінгвістики особливо актуальними стають дослідження, виконані з позицій таких напрямів, які демонструють увагу до вивчення мовних явищ у тісному зв'язку з практичною діяльністю людини та її повсякденним досвідом. Одним із таких напрямів, що нині динамічно розвивається, є лінгвістична прагматика. Сучасний прагматичний напрям у лінгвістиці дозволяє більш глибоко досліджувати специфіку мовної поведінки людини, аналізувати особливості використання мови в процесі спілкування. В одному з навчальних посібників із лінгвопрагматики остання визначається як галузь мовознавства, що вивчає функціонування мовних знаків у мовленні в аспекті відношення "знак – користувач знака". Метою лінгвопрагматики є вивчення мови в широкому контексті – соціальному, ситуативному, психологічному, культурному тощо, тобто дослідження мови як засобу комунікації [Кенжабаліна, 2012].

Вивчення народних прикмет і забобонів у світлі сучасних напрямів лінгвістичної науки є одним із найважливіших завдань перської лінгвокультурології. Як зауважує Н. Н. Фаттахова, дослідження принципів класифікації, побудови та функціонування народних прикмет і забобонів із позицій нових перспективних напрямів, які зосереджують увагу на соціально-антропологічних чинниках, дозволяє вирішити ряд проблем, пов'язаних із збереженням у мові соціальних і індивідуальних, мовних та екстралінгвістичних знань [Фаттахова, 2004, с. 169].

Важливим поштовхом до вивчення народних прикмет і забобонів стали праці таких вітчизняних і зарубіжних дослідників, як: М. Гнатюка, О. Зав'ялової, мітрополита Іларіона (І. Огієнка), М. Кулькової, Л. Минько, І. Пасічник, М. Русина, В. Скуратівського, С. Токарева, Н. Фаттахової, О. Христофорової, М. Шахновича та ін. [Гнатюк, 1966; Зав'ялова, 2013; Кулькова, 2011; Минько,

1975; Огієнко, 1992; Пасічник, 2003; Русин, 1991; Скуратівський, 1996; Токарев, 1983; Фаттахова, 2004; Христоворова, 1998; Шахнович, 1984]. Серед іранських дослідників, які займалися збором і записом прикмет і забобонів, варто згадати Д. Хансарі, М. Х. Ісфгані, А. А. Дегхода, С. Гедаята, А. Шамлу та А. Джаганшахі Афшара [Dehrodā, 2004; Hedayat, 1933; Isfahani, 1924; Jahānšāhi Afšar, 2014; Šamlu, 2000; Xānsāri, 1976]. Проте лінгвістичний аналіз цих зразків усної народної творчості продовжує залишатися недостатньо дослідженою сферою.

Отже, метою нашого дослідження є визначення лінгвопрагматичного потенціалу перських народних прикмет і забобонів, зокрема з'ясування їхніх комунікативних функцій у повсякденному житті людини. Відповідно до мети, ми ставимо перед собою такі завдання: 1) розглянути позиції вітчизняних і зарубіжних вчених щодо проблеми вивчення та систематизації народних прикмет і забобонів з огляду на їхній прагматичний потенціал; 2) охарактеризувати запропоновані дослідниками класифікації цих мовно-культурних одиниць за різними підставами; 3) проаналізувати перські народні прикмети щодо логічності або алогічності та зіставити їх з українськими; 4) визначити основні функції, які виконують перські та українські народні прикмети й забобони в повсякденному житті представників відповідних лінгвокультур. Об'єктом дослідження є народні прикмети й забобони як частина перського мовно-культурного простору. Предмет дослідження становлять прагматичний потенціал і особливості функціонування перських прикмет та забобонів порівняно з українськими у відповідних лінгвокультурах.

За словником-довідником В. Жайворонка, забобон – це: "1) віра в існування надприродних сил, у долю, ворожіння, віщування і т. ін., в основі якої лежать первісні релігійні уявлення, дохристиянські вірування; 2) віра в прикмети, в те, що деякі дії, явища, істоти, числа, дні пов'язані з надприродними силами, є запорукою удачі чи невдачі в чому-небудь; звідси різноманітні повір'я, яких дотримується людина в своєму буденному житті" [Жайворонко, 2006, с. 229]. У тому ж словнику подано й визначення прикмети, згідно з яким це – "те, що є передвістям або ознакою чого-небудь; прикмети найчастіше пов'язані з явищами природи, небесними світилами, порами року, рослинним і тваринним світом, станом і життям людини" [Жайворонко, 2006, с. 480–481].

Як бачимо із вищенаведених визначень, українські науковці певною мірою розмежовують терміни "забобон" та "прикмета", однак у суспільній свідомості ці поняття часто змішуються і функціонують як тотожні. В іранській філологічній традиції ми чіткого розмежування не спостерігаємо. У перській мові поняття "забобон" передається арабським за походженням словом **xorāfe** (خرافة). А. А. Дегхода у своєму багатотомному перському енциклопедичному словнику наводить етимологію цього слова і зазначає, що **xorāfe** – це ім'я чоловіка, який жив у селі Азаре і, начебто, водився з джинами та феями і спілкувався з ними їхньою мовою. Все, що чоловік чув і бачив у цих чарівних істот, він переказував людям. Ці забобонні розповіді люди вважали нісенітницями. Люди говорили: "Ці забобонні розповіді, хоч вони і солодкозвучні, але неправдиві". З того часу на будь-яку неправдиву оповідку казали "**soxan-e xorāfe**" (забобонна розповідь) [Dehrodā, 1993–1994, §. 387–388]. У перському енциклопедичному словнику С. М. Хосейні Дашті "Просвітитель і видатні люди" (معرف و معارف) зазначено, що **xorāfe** (خرافة) – це арабське слово, його корінь **xarafa** (خرف) означає "збирати фрукти" (چیدن میوه) чи "бути старим і немічним" (پیری و فرتوتی), а саме слово **xorāfe** (خرافة) є масдаром від цього кореня. Як зауважує автор, "у перській

мові так називають неприємні нісенітниці, укорінені звички, які не спираються ні на розум, ні на закони шаріату, а ґрунтуються на чийхось снах чи на діях предків, що залишилися нам на згадку" [Hosseyini Dašti, 2003]. Інколи іранці на позначення поняття "забобони" використовують слово **bāvarhā** ("вірування", "переконання"). Отже, оскільки в перській філологічній науці немає чіткого протиставлення між поняттями "забобон" і "прикмета", у межах цієї статті ми їх також не будемо розмежовувати.

Серед науковців, що займалися дослідженням народних прикмет і забобонів, побутують різні думки щодо їхньої природи. Відомий етнограф В. Даль, кажучи про повір'я, зазначав, що останнє може бути справжнім і хибним. Водночас хибне повір'я він називає марновірством чи забобомом. Щодо повір'їв, які ґрунтуються на досвіді, дослідів і спостереженнях, учений вважає, що неправильно їх називати забобонами, "вони правильні і справедливі, становлять досвідну мудрість народу, а тому знати їх і слідувати їм корисно" [Даль, 2016, с. 3–4].

Дослідниця Т. Садова у своїй класифікації за онтологічною ознакою поділяє прикмети на референтні і нереферентні (об'єктивні й необ'єктивні). Водночас референтні прикмети вона градує так: 1) фенологічні прикмети (прикмети про періодичний зв'язок природних явищ); 2) агрономічні прикмети (прикмети на врожай, на благополуччя худоби); 3) астрономічні прикмети (прикмети, пов'язані з поведінкою небесних тіл, сонячний календар); 4) галузеві чи професійно-трудові прикмети (співвідношення різних наукових галузей із господарчо-трудою діяльністю людини). Нереферентні прикмети, тобто ті, які відображають нереальні зв'язки й містять у своїй основі вимисел і оману, дослідниця поділяє на міфологічні й забобонні. Міфологічні розуміються як такі, що відображають традиційні міфологічні уявлення, які фіксуються в багатьох фольклорних жанрах. Забобонні ж прикмети цікаві своєю особливою логікою "пошуку" відповідностей-співвідношень між різними явищами, між сьогоденням і майбутнім. Ця особлива логіка має свої закони, свої формули побудови ланцюжків міркувань, ланцюжків "відкритих" взаємозв'язків: а) за асоціацією (візуальною, звуковою, "поведінковою"); б) за одноразово (або неодноразово) підміченою часовою послідовністю однієї події, що слідує за іншою [Садова, 2004, с. 24–27].

М. Кулькова у своїй класифікації за тематичною ознакою забобонні прикмети виділяє в окрему групу. Взагалі ж її класифікація містить три групи прикмет: 1) погодні, або метеорологічні прикмети; 2) сільськогосподарські прикмети; 3) побутові, або забобонні прикмети [Кулькова, 2011, с. 12–13]. М. Шахнович у своїй роботі "Прикмети правильні і забобонні: Атеїстичні нариси народного знання і побутового забобону" розкриває таємниці прикмет, успадкованих із глибокої давнини, поділяє їх на правильні та забобонні, пояснює походження останніх [Шахнович, 1984, с. 36–37].

З погляду психології, прикмети та забобони аналізуються як психічні явища. До аналізу останніх існує декілька підходів: 1) когнітивний; 2) афективно-мотиваційний; 3) психоаналітичний; 4) біхевіористський; 5) соціально-моральний; 6) еволюціоністський [Саєнко, 2006, с. 85–96]. Розглянемо деякі з них детальніше.

При когнітивному підході аналіз забобонів здійснюється через спробу зрозуміти незрозуміле й невідоме. Французький антрополог (етнолог) і філософ Л. Леві-Брюль розглядає забобони як різновид колективних уявлень, які виникають у процесі передачі від покоління до покоління в результаті дії механізмів навіювання, зараження й наслідування. У забобонах когнітивні елементи змішані з емоційними переживаннями, викликані явищами

навколишнього світу. Роботи вченого присвячені реконструкції мислення первісної людини, і становлять інтерес для розуміння первісних вірувань і звичаїв. Афективно-мотиваційний підхід до вивчення природи забобонних уявлень описаний у другому розділі його праці "Надприродне в первісному мисленні". Афективну категорію надприродного автор вбачає в тому, що за допомогою різних забобонних операцій, які успадковані від пращурів, люди намагаються захистити свою емоційну сферу від усього того поганого, що може загрожувати їм [Леви-Брюль, 1994].

На думку В. Мезенцева, віра в забобони криється в "особливостях нашої психіки, зокрема, у специфіці сприйняття нами навколишнього світу, яке відбувається насамперед через призму почуттів, а не розуму. А почуття, якщо їхні дані не підкріплені раціональним аналізом, дуже часто обманюють нас" [Мезенцев, 1989, с. 7]. Але за його ж словами, "навіть найбільш віддалені від реальності легенди і народні повір'я, що прийшли до нас із глибини століть, часом несуть у собі спостереження, взяті з життя, відображають не тільки вигадані, а й справжні зв'язки між різними явищами. Іншими словами, якщо скинути з них фантастичні шати, то виявляється нерідко і "раціональне зерно" – та земна основа, яка породила довіру, дала забобону або легенді довге життя" [Мезенцев, 1989, с. 126]. Автор у своїй книзі "Про забобони – всерйоз" зібрав велику кількість забобонних вірувань, проаналізував їх із позиції наукового підходу і дав їм матеріальне обґрунтування [Мезенцев, 1989].

Д. Ольшанський називає страх причиною віри людини в прикмети й забобони. За його словами, інколи ця віра за своїм психологічним походженням близька до неврозу нав'язливих станів, прикмети й забобони становлять "побутову підкладку" нашої свідомості і боротися з ними практично неможливо. Також автор стверджує, що забобони засуджуються релігією, проте їхня психологічна природа і структура мало відрізняються від канонізованої віри. У психологічній структурі забобону зазвичай домінує почуття віри, яке гальмує мислення, у його основі лежить лише емоція [Ольшанський, 2002, с. 251–252].

Психоаналітичний підхід до аналізу прикмет і забобонів описаний у працях відомого австрійського вченого З. Фрейда, який допускає, що свідоме незнання і несвідоме знання мотивування психічних випадковостей слухають одним із психічних коренів забобонів [Фрейд, 2015].

Головна гіпотеза біхевіористів, за словами ізраїльського письменника Р. Нудельмана, полягає в тому, що забобони, як будь-який вид поведінки, є результатом навчання, просто вони є результатом "неправильного" навчання [Нудельман, 2008, с. 62]. Британський філософ Б. Рассел у прикладах і забобонах вбачає відображення норм поведінки в суспільстві. На його думку, "нинішня мораль є цікавою сумішшю утилітаризму і забобонів, причому останні мають велику силу, і це природно, оскільки саме забобони є джерелом моральних правил" [Рассел, 1987, с. 3]. Н. Нудельман стверджує, що "забобони – зовсім не результат неуцтва. Це не привілей первісної або дикунської свідомості. Швидше це глибока психологічна потреба людини. Здається, варто було б починати не з "боротьби" із забобонами, а з намагання зрозуміти їхнє походження, їхню психологічну і соціальну роль у нашому житті" [Нудельман, 2008, с. 62]. Цієї ж думки дотримуються і укладачі книги "Словник російських забобонів, заклинань, прикмет і повір'їв" О. Грушко та Ю. Медведєв. Вони вважають, що в прикметах і забобонах зібрана мудрість багатьох поколінь, саме тому ці малі жанрові одиниці допомагають у складних життєвих і моральних ситуаціях [Словарь русских суеверий..., 1995].

Отже, більшість дослідників визнають вагомую роль, яку відіграють прикмети й забобони в житті сучасної людини. В. Даль писав: "Навряд чи можна допустити, щоб

повір'я, яке пережило тисячоліття і прийняте мільйонами людей за істину, було створено і пущено на вітер без всякого сенсу й толку" [Даль, 2016, с. 6]. Це міркування видатного вченого якнайкраще засвідчує необхідність всебічного вивчення цих своєрідних мовно-культурних констант людства і зокрема з позицій лінгвістики.

Ми вирішили проаналізувати вибрані методом суцільної вибірки перські та українські народні прикмети та забобони на предмет їхньої логічності або алогічності й з'ясувати, який саме прагматичний потенціал міститься в цих мікротекстах і яку функцію виконують закарбовані в них уявлення в повсякденному житті представників двох лінгвокультур. Як показав аналіз, усередині укладеного нами корпусу текстів яскраво виділяється група народних прикмет, які здатні регулювати поведінку людини в тій чи іншій ситуації, чи передбачати настання тих чи інших, як природних, так і соціально-побутових явищ. Ці прикмети можна віднести до категорії логічних або корисних, хоча деякі з них характеризуються доволі високим рівнем забобонності. Наприклад, перський забобон

اگر دارو را از درمندن مضایقه کنند، به درد مبتلا می شوند

(Якщо поскупитися хворому на ліки, то сам будеш страждати на біль) [Jahānšāhi Afšar, 2014, §. 16] виконує повчальну морально-етичну функцію. З одного боку, освічена людина розуміє, що дві дії, про які йдеться в цьому мікротексті, прямо не залежать одна від одної. Але з другого боку, забобон повчає людину проявляти милосердя до немічного, щедрість і навіть ставить ультиматум, лякає її: якщо поскупишся, то сам захворієш. Отже, у таких текстах, попри їхній забобонний характер, закладена народна мудрість, яка у своєрідний спосіб навчає моральним правилам життя у суспільстві. В українській лінгвокультурі також є чимало подібних забобонних уявлень. Наприклад, українська прикмета "Породіллі небажано дивитися на змій, зустрічатися з каліками, сліпими та хворими" [Шкода, 2008, с. 42] дає поради щодо поводження вагітній жінці. Певне обґрунтування таких уявлень знаходимо в медицині, адже відомо, що стрес і хвилювання негативно впливають на стан не тільки матері, але і плоду, підвищує ризик викидня, тому варто уникати неприємних емоцій і вражень [Ходаківська, 2011, с. 589].

Існують народні прикмети, які навчають бережному поводженню з природою. Наприклад, забобони

اگر فرد آب توی سوراخ مورچه بریزد، جوان مرگ می شود

(Якщо людина наллє води в мурашину нору, то помре у молодому віці);

شکار حیواناتی از قبیل آهو، کبک، کبوتر و گنجشک اگر جنبه ی تفریح داشته

باشد، عمر شخص را کوتاه می کند

(Полювання на тварин, таких як газель, куріпка, голуб, горобець заради забави вкорочує людині віку) [Jahānšāhi Afšar, 2014, §. 18]. Звичайно ж, читаючи ці тексти, ми розуміємо, що все це нісенітниця, однак усвідомлюємо, що певні моральні правила й норми поведінки в суспільстві теж забороняють так вчиняти. В Україні є також чимало таких забобонів-приписів, які застерігають людину від нанесення шкоди природі. Наприклад, "Не можна скидати ластів'яче гніздо, бо той, хто скине, буде рябий" [Шкода, 2008, с. 430].

Деякі забобони дають поради щодо правильного харчування. Наприклад, перський забобон

اگر زن حامله سیب بخورد بچه اش خوشگل می شود

(Якщо вагітна жінка їстиме яблука, то дитина буде красивою) говорить про те саме, що й сучасна медицина: про користь фруктів, особливо для вагітних жінок. Теж саме можна сказати і про забобон

خوردن انار را ثواب می دانند و معتقدن انار سیر را و گرسنه را سیر می کند و

از آن برای خیرات شب جمعه مرگگان استفاده می نمایند

(Їсти гранат вважають доброю справою і вірять, що гранат ситого голодним, а голодного ситим робить, і тому його

дають як милостину увечері поминальної п'ятниці) [Rabi Zāde, 2010], у якому знов-таки людей закликають до вживання вітамінів. Так само і в українській прикметі "Не їж опівночі, бо в цей час обідають чорти" забороняється споживати їжу вночі, що підтримується і офіційною медициною [Шкода, 2008, с. 445].

Спостереження за поведінкою тварин і птахів породило цілу низку прикмет, що прогнозують погоду чи настання якихось природних явищ, наприклад:

اگر سگ در شبهای زمستان مانند گرگ زوزه بکشد، آن شب برف سنگین خواهد آمد
(Якщо собака у зимову ніч завиє, як вовк, то тієї ночі піде сильний сніг);

اگر هوا ابری باشد و گریه دست و روی خود را به طرف غیرى بشوید هوا صاف می شود. اگر به سمت کوه بنشینید هوا آفتابی می شود

(Якщо погода похмура і кіт вмиватиметься у бік Мекки, то розпогодиться. Якщо кіт сидітиме в бік гір, то погода буде сонячною) [Matin, 2016]. Очевидно, що ці прикмети мають у собі логічне підґрунтя, адже відомо, що тварини реагують на зміну погоди. В Україні також люди здавна спостерігали за поведінкою тварин, а тому до тепер є чимало народних прикмет щодо прогнозу погодних явищ, який ґрунтується на поведінці тварин. Наприклад: "Байбак свистить – на переміну погоди"; "У баранів видовжується вовна – на мокру погоду, а скорочується – на суху. Вівці поспішно їдять траву – буде дощ" [Шкода, 2008, с. 435].

Як показав аналіз, існує група перських прикмет, що здатні виконувати психотерапевтичну функцію. Наприклад, забобон

اگر بچه‌ای بعد از تولد روی پیشانی‌اش نشان‌های مثل قرمزی و غیره باشد، می‌گویند جای مهر است و مؤمن می‌شود

(Якщо в новонародженої дитини на чолі червона позначка чи щось подібне, кажуть, що то відбиток мохру (Мохр – це камінець, який підкладають під лоба під час намазу для виконання земних поклонів.) і дитина буде благочестивою) [Jahānshāhi Afšar, 2014, §. 19] спрямований на те, щоб батьків новонародженої дитини не лякали родимі плями на обличчі малюка. Заспокоїливу функцію виконують і такі прикмети:

اگر شب عروسی کسی باران بیارد، خوشبخت می‌شود
(Дощ у весільну ніч – на щастя);

آینه اگر از دست کسی بیفتد و بشکند، اگر صاحب آینه دختر باشد، بختش باز می‌شود
(Дівчину, у якої впало й розбилося дзеркало, чекає удача) [Jahānshāhi Afšar, 2014, §. 19–20]. Забобон

اگر بخواهند آفت یا بیماری را از خود دور کنند، شاخه‌ای از درخت بید می‌کنند و بر آن دعا و اورادی می‌خوانند و با این عمل بیماری و آفت را به آن انتقال می‌دهند تا آن آفت از فرد دور شود

(Якщо хочуть прогнати біду та хворобу, відламують гілочку з вербового дерева та читають над нею молитву, і таким способом переводять біду та хворобу на цю гілку, щоб лихо покинуло людину) [Jahānshāhi Afšar, 2014, §. 21] покликаний заспокоїти людину, вселити в неї віру в одужання і відвернення лиха. Як засвідчують сучасні наукові дослідження, віра хворої людини у власне одужання дійсно здатна творити чудеса. Наведемо приклад українського забобону з психотерапевтичною функцією: "Як щонебудь грим запалить: клуню, хлів чи хату – тільки одну будівлю, то не треба боятися за решту будівель: вони не займуться та не згорять" [Шкода, 2008, с. 415]. Зрозуміло, що виконувати чи не виконувати цю пораду, вирішує сама людина, проте певне заспокоєння, хоч і не зовсім реалістичне, в ній міститься.

Повчальні прикмети спрямовані на корегування поведінки людини в побуті. Наприклад, перський забобон

اگر کسی در شب سوت بزند شیطان را صدا کرده است
(Якщо хтось вночі свистітиме, то викличе шайтана) забороняє вночі свистіти, адже в цей час люди відпочивають. Деякі прикмети привчають до охайності, зокрема:

ناخن‌های کوتاه شده‌ات را روی زمین نریز، فقر می‌آورد

(Зрізані нігті не викидай на землю, інакше прийде бідність);
موی سر را اگر سر راه بریزند گنجشک برده و با آن لانه می‌سازد و صاحب‌موی سر گنجینه می‌گیرد

("Якщо викинути волосся на дворі, то його підбере горобець і сплете з нього гніздо, і у власника волосся буде паморочитися у голові") [Rabi Zāde, 2010]. Серед українських прикмет теж є подібні забобони. Наприклад, "Острижену чуприну не годиться викидати на смітник, бо її заберуть жаби на кубло, то буде голова боліти. Треба викинути у піч – спалити"; "Не топчи ногами свого волосся, бо голова болітиме" [Шкода, 2008, с. 443].

Забобон

اگر زن حامله ای شب از زیر درخت یا تنها از اماکن متروکه رد شود، سایه جن‌ها روی سرش می‌افتد و بچه‌اش سقط می‌شود

(Якщо вагітна жінка вночі пройде під деревом чи сама ходитиме по занедбаних місцях, то на неї паде тінь джинів і вона втратить дитину) [Jahānshāhi Afšar, 2014, §. 18] застерігає вагітну жінку не блукати вночі, не відвідувати сумнівні місця, що є цілком логічно. Вірили й вірять донині, що вагітній не можна відмовляти "Якщо скупий господар чи господиня пошкодує дати вагітній чого вона забажала, то садовину та городину поїсть гусинь" [Шкода, 2008, с. 457]. Офіційною медициною підтверджується, що в період вагітності жінка перебуває у складному психологічному стані, тому відмова може викликати в неї викид стресових гормонів і адреналіну, що може негативно позначитися на розвитку плода. Варто зауважити, що і в Ірані, і в Україні є досить багато забобонів про вагітних жінок, що, з одного боку, може свідчити про піклування й бережне ставлення до майбутньої матері, а з другого, про більшу забобонність жінок у цьому стані, оскільки в цей період вони стають надзвичайно вразливими не тільки у фізичному, а й надто в емоційному плані, а тому починають вірити часто в не зовсім раціональні речі.

Деякі прикмети містять гігієнічні поради, наприклад:

وقتی که عطسه می‌کنید دستانتان را جلوی دهانتان بگیرید! چرا که با این کار روحانتان نمی‌تواند فرار کند

(Коли чхаєте, закрийте рот рукою, бо так ваша душа не зможе вилетіти) [Safari, 2010]. З давніх давен люди накопичували свій досвід у галузі медицини, як-от і стосовно того, що треба прикривати рот рукою під час чхання, адже, як ми тепер знаємо, чхаючи, людина випускає купу бактерій, що розлітаються на кілька метрів і здатні інфікувати оточуючих.

Як засвідчив аналіз, багато як перських, так і українських прикмет та забобонів алогічні. Можна припустити, що вони утворилися випадково за тим чи іншим збігом обставин. Наприклад, такі перські прикмети, як:

اگر چشم انسان دل بزند، دلیل بر خیر خوب است

(Якщо в людини тіпається око, то буде гарна новина);

اگر مژه چشم روی گونه بیفتد اجل است باید آن را برداشت

(Якщо вія впаде на щоку, то треба її прибрати, бо вона віщає смерть);

هر کس زبان خود را گاز بگیرد در آن ساعت غیبت او را می‌کنن

(Прикусити язика означає, що в цю хвилину про людину злословлять) [Rabi Zāde, 2010] та багато інших не мають логічного підґрунтя. Так само українські прикмети: "Якщо випала вія – це вісник щастя та радості"; "Не вступай у чужі сліди, бо голова болітиме"; "Якщо жінка під час вагітності в'яже або хоча б розплутує вузли, то дитина може заплутатися в пуповині" не мають ніякого наукового пояснення [Шкода, 2008, с. 444]. Деякі з таких забобонів є дивними, здатні викликати усмішку, натомість інші можуть бути навіть небезпечними. Наприклад, забобон

اگر زن بعد از زایمان شکم‌درد داشته باشد، خاکستری یا سنگ سیاه را داغ می‌کنند و روی شکمش می‌گذارند

(Якщо в жінки після пологів болить живіт, то нагрівають попіл чи чорний камінь і кладуть їй на живіт) може навести шкоду здоров'ю. Так само слідування українському забобону: "Як їсти те, що миша погризла, то міцні будуть у того зуби" може призвести до фатальних наслідків, адже зрозуміло, що гризуни здатні переносити багато небезпечних хвороб [Шкода, 2008, с. 444]. Отже, попри те, що ми живемо в XXI ст., досі трапляються випадки, коли навіть досить молоді й освічені люди інколи потрапляють у безглузді або небезпечні для життя ситуації, оскільки поведуться у своїй повсякденній діяльності і побуті відповідно до певних марновірних переконань.

Оскільки переважна більшість іранців є віруючими людьми, то й не дивно, що існує категорія забобонів, що привчають людей до релігійної культури, у якій закарбовані найважливіші цінності нації. Існування в суспільстві таких забобонів зумовлено аксіологічною функцією, яку вони виконують. Можливо, атеїстам або людям малорелігійним такі уявлення здаватимуться алогічними, але для віруючих людей вони транслюють релігійні цінності, а тому логічні й корисні. Наприклад, такі забобони, як:

اگر زن حامله سورهی محمد (ص) را بخواند، بچهاش پسر می‌شود

(Якщо вагітна жінка буде читати суру "Мухаммад", то народиться у неї хлопчик);

اگر زن حامله سورهی یوسف را بخواند بچهاش زیبا می‌شود

(Якщо вагітна жінка читатиме суру "Юсуф", то дитина буде красивою) та ін. [Jahānshāhi Afshar, 2014, §. 25] привчають людину молитися, прищеплюють їй позитивні емоції й дають надію на краще. Окрім аксіологічної функції, такі тексти виконують і психологічну роль, адже відомо, що молитва позитивно впливає на психологічний стан людини, заспокоює її, знімає тривогу. В українській культурі теж є особлива категорія народних прикмет, пов'язаних із релігійними святами. Збірники цих малих жанрових одиниць ще називають хліборобським чи народним календарем. Наприклад: "Як іде на Петра дощ, то буде гнити картопля"; "Якщо на Водохрещі погоди ясна і погожа – буде посушливе літо" [Шкода, 2008, с. 24, 407]. І хоча протягом семи десятиліть існування радянської влади в Україні відбувалася атеїзація суспільства, але забобони релігійного характеру настільки укорінилися у свідомості українців, що живуть і досі, а особливо серед населення сільської місцевості. Навіть освічені люди з атеїстичними поглядами знають, що на великі релігійні свята, як-то Великдень, Трійця, Покрова, Благовіщення та інші, не можна виконувати роботи в саду та на городі, не можна шити, і дотримуються цих традицій. Відповідні рекомендації, зокрема, відображені в таких народних приписах, як: "На Благовіщення і птиця гнізда не в'є"; "Не треба у перший день Петрівки полоти, бо нарівватимуть пальці" [Шкода, 2008, с. 406–407].

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що вивчаючи природу народних прикмет і забобонів, вчені вдаються до різних підходів, а саме, до психологічного, когнітивістського, біхевіористичного, психоаналітичного. Дослідники виокремлюють об'єктивні (справжні) і необ'єктивні (хибні) прикмети й забобони, а також вказують на вагому роль, яку відіграють ці мовні одиниці в житті сучасної людини. Вивчення прагматичного потенціалу народних прикмет і забобонів, їхньої ролі та специфіки функціонування у суспільстві є одним із найважливіших завдань перської лінгвокультурології. Аналіз перських та українських забобонів у функціональному аспекті показав, що останні виконують ряд функцій у повсякденній діяльності людини, а саме: регулятивну, прогностичну, аксіологічну, психотерапевтичну та ін. Причому ці функції майже ідентичні як у перській, так і українській лінгвокультурах. Залишені у спадок попередніми поколіннями ці невеличкі за обсягом текстові одиниці й дотепер вико-

нують функцію регулятора повсякденної діяльності людини, незважаючи на їхню логічність чи алогічність. Вони містять у собі насправді унікальний матеріал, всебічний аналіз якого відкриває шлях до кращого розуміння процесів осмислення навколишньої дійсності представниками певної лінгвокультури, завжди позначених яскравою етноспецифікою.

Перспективи нашого дослідження вбачаємо у подальшому вивченні прагматичної природи перських народних прикмет і забобонів, зокрема у встановленні типології мовленнєвих актів, які лежать у їхній основі.

Список використаних джерел

1. Гнатюк В. М. Вибрані статті про народну творчість. Київ : Наукова думка, 1966. 246 с.
2. Даль В. О поверьях, суевериях и предрассудках русского народа. Москва : Аргументы недели, 2016. 208 с.
3. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
4. Завьялова Е. Е. Приметы как фольклорный жанр: опыт систематизации. *Знание. Понимание. Умение*. 2013. № 2. С. 187–193.
5. Кенжабалина Г. Н. Лингвопрагматика : учеб. пособие для студентов и магистрантов филол. специальностей. Павлодар : Кереку, 2012. 121 с.
6. Кулькова М. А. Когнитивно-смысловое пространство народной приметы : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.01, 10.02.20 / ГОУ ВПО "Татарский государственный гуманитарно-педагогический университет". Казань, 2011. 56 с.
7. Леви-Брюль Л. *Сверхъестественное в первобытном мышлении*. Москва : Педагогика-Пресс, 1994. 608 с.
8. Мезенцев В. А. О суевериях – всерьез. Москва : Советская Россия, 1989. 240 с.
9. Минько Л. И. Суеверия и приметы. Минск : Наука и техника, 1975. 191 с.
10. Нудельман Р. Библийская археология: научный подход к тайнам тысячелетий. Ростов н/Д : Феникс ; Краснодар : Неоглори, 2008. 635 с.
11. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. Київ : Довіра, 1992. 144 с.
12. Ольшанский Д. В. Психология масс. Санкт-Петербург : Питер, 2002. 368 с.
13. Пасічник І. М. Поетика українських народних прикмет : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.07 / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2003. 18 с.
14. Рассел Б. Во что я верю / пер. с англ. А. Яковлева. Москва : Политиздат, 1987. URL : http://www.libok.com/writer/5728/kniga/17922/rassel_bertran/vo_cho_to_ya_veryu/read (дата обращения : 02.12.2019).
15. Русин М. Ю. Фольклор: традиції і сучасність. Київ : Либідь, 1991. 99 с.
16. Садова Т. С. Народная примета как текст и проблемы лингвистики фольклорного текста : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.01 / Санкт-Петербургский гос. ун-т. Санкт-Петербург, 2004. 44 с.
17. Саенко Ю. В. Психологические аспекты изучения суеверий. *Вопросы психологии*. 2006. Вып. 6. С. 85–96.
18. Скурятівський В. Т. Русалії. Київ : Довіра, 1996. 733 с.
19. Словарь русских суеверий, заклинаний, примет и поверий / Е. А. Грушко, Ю. М. Медведев. Нижний Новгород : Русский купец, 1995. 560 с.
20. Токарев С. А. Календарные обычаи и обряды в странах зарубежной Европы. Исторические корни и развитие обычаев. Москва : Наука, 1983. 85 с.
21. Фаттахова Н. Н. Народные приметы в русском и татарском языках: семантико-синтаксические отношения. Казань : РИЦ "Школа", 2004. 192 с.
22. Фрейд З. Психопатология обыденной жизни : пер. с нем. Москва : Эксмо, 2015. 192 с.
23. Ходаківська О. М. Психологічний вплив стресу на вагітність жінки і на взаємини молодого подружжя. *Проблеми сучасної психології*. 2011. Вип. 13. С. 586–596.
24. Христофорова О. Б. К вопросу о структуре приметы. *Мировое древо*. 1998. Вып. 6. С. 30–47.
25. Шахнович М. И. Приметы верные и суеверные. Ленинград : Лениздат, 1984. 190 с.
26. Шкода М. Н. Традиції і свята українського народу. Донецьк : ТОВ "БАО", 2008. 544 с.
27. Dehxodā A. Amsāl va hekām. Tehrān : Amir Kabir, 2004. 672 §.
28. Dehxodā A. Loqatnāme (Encyclopedic Dictionary) : dar 14 j. Tehran : Tehran University Publications, 1993–1994.
29. Hedayat S. Nirangestān. Tehrān : Javidān, 1933. 140 §.
30. Hosseyni Dašti S. Mo'aref va mo'arīf. Tehrān : Mo'assese-ye farhangi Arāye, 2003. 109 s.
31. Isfahani M. H. Qarāeb-e avāed-e melal. Mašhad : Sāzmān-e ketābxāne-hā, mowze-hā va markaz-e asnād-e āstān-e qods razavi, 1924. 259 §.
32. Jahānshāhi Afshar A. Rišehā-ye xorāfāt va kār kard ānhā dar farhang-e mardom. *Dofaslnāme-ye farhang va adabiyāt-e āme*. 2014. 2(3). §. 49–77.
33. Matin F. Hame-ye bāvarhā-ye xorāfi-ye irāniyān darbāre-ye gorbe. Tehrān, 2016. URL : <https://www.aparat.com/tārix-e morāje'e> : 05.11.2019).
34. Rabi Zāde A. Gerdāvari-ye farhang-e āmyāne-ye šāhrestān-e dāmqān. Tehrān, 2010. URL : <http://damghanvage.blogfa.com/post-22.aspx> (tārix-e morāje'e : 17.09.2019).
35. Safari R. Bist xorāfe ajib. Tehrān, 2010. URL : <http://ghalbeyakhi1249.blogfa.com/1389/12> (tārix-e morāje'e : 15.10.2019).
36. Šāmlu A. Ketāb-e kuče : dar 13 j. Tehrān : Māzyār, 2000. J. 3. 740 §.

37. Xānsāri J. Kolsum nane. Tehrān : Mo'assese-ye entešārāt va čāp-e dānešgāh-e Tehrān, 1976. 136 š.

References

- Dal', V., 2016. *O pover'jah, sueverijah i predrassudkah russkogo naroda*. Moscow: Argumenty nedeli.
- Dehxodā, A., 1993–1994. *Loqatnāme* (Encyclopedic Dictionary). Tehran: Tehran University Publications.
- Dehxodā, A., 2004. *Amsāl va hekām*. Tehran: Amir Kabir.
- Fattahova, N. N., 2004. *Narodnye primety v russkom i tatarskom jazykah: semantiko-sintaksicheskie otnoshenija*. Kazan: Shkola.
- Freud, S., 2015. *Zur Psychopathologie des Alltagslebens*. Translated from German. Moscow: Jeksmo.
- Grushko, E. A. and Medvedev, Ju. M. eds., 1995. *Slovar' russkikh sueverij, zaklinanij, primet i poverij*. Nizhny Novgorod: Russkij kupec.
- Hedayat, S., 1933. *Nirangestān*. Tehran: Jāvidān.
- Hnatuk, V. M., 1966. *Vybriani stat'ki pro narodnu tvorčist*. Kyiv: Naukova dumka.
- Hosseini Dašti, S., 2003. *Mo'aref va mo'arif*. Tehran: Mo'assese-ye farhangi Ārāye.
- Hristoforova, O. B., 1998. K voprosu o strukture primety. *Mirovoe derevo*, 1(6), pp. 30–47.
- Isfahani, M. H., 1924. *Qarāeb-e avāed-e melal*. Mashhad: Sāzmān-e ketābxāne-hā, mowze-hā va markaz-e asnād-e āstān-e qods razavi.
- Jahānšāhi Afšar, A., 2014. Rīsehā-ye xorāfāt va kārkarān ānhā dar farhang-e mardom. *Dofaslnāme-ye farhang va adabiyāt-e āme*, 2(3), pp. 49–77.
- Kenzhabalina, G. N., 2012. *Lingvopragmatika*. Pavlodar: Kereku.
- Khodakivska, O. M., 2011. *Psyhlohichnyi vplyv stresu na vahitnist zhinky i na vzaiemnyy molodoho podruzhzhia. Problemy suchasnoi psyhologii*, 1(13), pp. 586–596.
- Kul'kova, M. A., 2011. *Kognitivno-smyslovoe prostranstvo narodnoj primety*. Abstract of Ph. D. thesis. Tatar State University of Humanities and Education.
- Levi-Bruhl, L., 1994. *Sverhestestvennoe v pervobytnom myshlenii*. Moscow: Pedagogika-Press.
- Matin, F., 2016. *Hame-ye bāvarhā-ye xorāfi-ye irāniyān darbāre-ye gorbe*, [online] Tehran. Available at: <https://www.aparat.com> [Accessed 5 November 2019].

- Mezencev, V. A., 1989. *O sueverijah – vserjoz*. Moscow: Sovetskaja Rossiya.
- Min'ko, L. I., 1975. *Sueverija i primety*. Minsk: Nauka i tehnika.
- Nudel'man, R., 2008. *Biblejskaja arheologija: nauchnyj podhod k tajnam tysjacheletij*. Rostov-on-Don: Feniks, Krasnodar: Neoglori.
- Ohienko, I., 1992. *Ukrainska kultura: korotka istoriiia kulturnoho zhyttia ukrainskoho narodu*. Kyiv: Dovira.
- Ol'shanskij, D. V., 2002. *Psihologija mass*. Saint Petersburg: Piter.
- Pasichniuk, I. M., 2003. *Poetyka ukrainskykh narodnykh prykmet*. Abstract of Ph. D. thesis. Taras Shevchenko National University of Kyiv.
- Rabi Zāde, A., 2010. *Gerdāvāri-ye farhang-e āmyāne-ye šahrestān-e dāmān*, [online] Tehran. Available at: <http://damghanvage.blogfa.com/post-22.aspx> [Accessed 17 September 2019].
- Russell, B., 1987. *What I Believe*. [e-book] Translated from English by A. Jakovlev. Moscow: Politizdat. Available at: <http://www.libok.net/writer/5728/kniga/17922/rassel_bertran/vo_cho_ya_v_eryu/read> [Accessed 2 December 2019].
- Rusyn, M. Yu., 1991. *Folklor: tradytsii i suchasnist*. Kyiv: Lybid.
- Sadova, T. S., 2004. *Narodnaja primeta kak tekst i problemy lingvistiki fol'klornogo teksta*. Abstract of Ph. D. thesis. Saint Petersburg State University.
- Saenko, Ju. V., 2006. *Psihologicheskie aspekty izuchenija sueverij*. *Voprosy psihologii*, 1(6), pp. 85–96.
- Safari, R., 2010. *Bist xorāfe ajib*, [online] Tehran. Available at: <http://ghalbeyakhi1249.blogfa.com/1389/12> [Accessed 15 October 2019].
- Shahnovich, M. I., 1984. *Primety vernye i suevernye*. Leningrad: Lenizdat.
- Shkoda, M. N., 2008. *Tradytsii i sviata ukrainskoho narodu*. Donetsk: BAO.
- Skurativskij, V. T., 1996. *Rusali*. Kyiv: Dovira.
- Sāmlu, A., 2000. *Ketāb-e kuče*. Tehran: Māzyār. Vol. 3.
- Tokarev, S. A., 1983. *Kalendarnye obyčaj i obrjady v stranah zarubezhnoj Evropy. Istoricheskie korni i razvitie obyčayev*. Moscow: Nauka.
- Xānsāri, J., 1976. *Kolsum nane*. Tehran: Mo'assese-ye entešārāt va čāp-e dānešgāh-e Tehrān.
- Zav'jalova, E. E., 2013. *Primety kak fol'klornyj zhanr: opyt sistematizacii*. *Znanie. Ponimanie. Umenie*, 1(2), pp. 187–193.
- Zhaivoronok, V. V., 2006. *Znaky ukrainskoj etnokultury*. Kyiv: Dovira.

Надійшла до редколегії 14.12.19

S. Sopilniak, Ph. D. stud.

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

sveta_sopilnyak@ukr.net

LINGUO-PRAGMATIC POTENTIAL OF PERSIAN OMENS AND SUPERSTITIONS

This paper attempts to find out the linguo-pragmatic potential of Persian folk omens and superstitions according to their reasonableness / unreasonableness for the individual and the functions they perform in daily lives of Iranians. The views of national and foreign scholars on the problem of folk omens and superstitions studying and systematizing, the reasons and consequences of the functioning of these linguistic and cultural units in human communities are briefly characterized; classifications proposed by researchers are examined. Some scholars consider fear as a reason of human belief in omens and superstitions, as well as trying to explain environmental phenomena that go beyond everyday experience and do not fit the usual imagination. There is no doubt that beliefs compiling these microtexts have come from ancient times, but despite their specific, often illogical nature, they are so ingrained in the minds of people that continue to function in contemporary communities as peculiar cultural constants and prescriptions regulating everyday human behavior. Scholars point out objective and non-objective folk omens and superstitions. Objective or true omens are based on centuries-old experience and observations of generations, they have a logical explanation, and therefore it is useful to imitate them. Non-objective or false superstitions reflect unrealistic, non-existent links between phenomena, man and nature, they are false and fictitious. The paper outlines some peculiarities of reasonable and unreasonable Persian signs and superstitions functioning in comparison with the Ukrainian ones in the respective linguistic and cultural communities. These microtexts have been found to perform a number of functions in a person's daily activities, including regulatory, prognostic, axiological, moral, ethical, psychotherapeutic, and other functions. It is concluded that the study of folk omens and superstitions through the spectacle of linguo-pragmatics opens the way to a better understanding of the processes of comprehension of the surrounding reality by representatives of a certain linguistic culture, that are always characterized by vivid ethno-specificity.

Keywords: linguo-pragmatics, folk omen, superstition, linguistic culture.

C. Сопильняк, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

sveta_sopilnyak@ukr.net

ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ПЕРСИДСКИХ ПРИМЕТ И СУЕВЕРИЙ

Предпринята попытка выяснить лингвопрагматический потенциал персидских народных примет и суеверий на предмет их логичности / нелогичности для человека и функций, которые они выполняют в повседневной жизни иранцев. Кратко охарактеризованы позиции отечественных и зарубежных ученых по проблеме изучения и систематизации народных примет и суеверий, причин и последствий функционирования этих лингвокультурных единиц в человеческих сообществах, рассмотрены предложенные исследователями классификации. Некоторые ученые считают страх причиной веры человека в приметы и суеверия, а также попытки объяснить явления окружающей среды, которые выходят за пределы повседневного опыта и не укладываются в привычные представления. Не вызывает сомнения, что представления, которые лежат в основе этих микротекстов, происходят из древности, но несмотря на их специфический, часто алогичный характер, они настолько укоренились в сознании людей, что продолжают функционировать в современных сообществах как своеобразные культурные константы, установки, которые регулируют повседневное поведение человека. Ученые выделяют объективные и необъективные народные приметы и суеверия. Объективные, или правдивые, приметы основаны на многовековом опыте и наблюдениях поколений, они имеют логичное объяснение, и поэтому подражать им полезно. Необъективные, или ложные, приметы и суеверия отражают нереальные, несуществующие связи между явлениями, человеком и природой, они являются ложными и содержат в своей основе вымысел. Обозначены некоторые особенности функционирования логичных и нелогичных персидских примет и суеверий по сравнению с украинскими в соответствующих лингвокультурных сообществах. Установлено, что эти микротексты выполняют ряд функций в повседневной деятельности человека, в частности регулятивную, прогностическую, аксиологическую, морально-этическую, психотерапевтическую и другие. Сделан вывод о том, что изучение народных примет и суеверий с позиций лингвопрагматики открывает путь к лучшему пониманию процессов осмысления окружающей действительности представителями определенной лингвокультуры, которые всегда характеризуются яркой этноспецификой.

Ключевые слова: лингвопрагматика, народная примета, предрассудок, лингвокультура.